

Výskyt fibromyalgie u migreniků je velmi častý, podle dostupných dat kolísá mezi 22–40% a je úzce spjat s vyšší frekvencí migrenózních záchvatů. Fibromyalgií trpí častěji ženy.

Závěr

Migrenici mohou trpět celou řadou přidružených onemocnění a zdravotních problémů. Riziko rozvoje velké části z nich stoupá s narůstající frekvencí bolestí hlavy. Vztah je ale u většiny těchto diagnóz obousměrný, tedy nemocní s migrénou trpí současně jinou chorobou, stejně jako nemocní s jinou chorobou mohou trpět migrénou.

S psychiatrickými a imunitně zprostředkovanými komorbiditami se setkáváme častěji u žen, s vaskulárními u mužů. Psychické potíže začínají častěji v mladším věku, somatická onemocnění spíše v pozdějším věku. Některá onemocnění stojí na pomezí jednotlivých skupin, do kterých je řadíme – například revmatoidní artritida vzniká na imunitním podkladě, nicméně podstatou svých projevů patří také mezi chronické bolestivé syndromy.

Ukazuje se, že kombinace více různých komorbidit u jednoho nemocného je do jisté míry asociována s nově vzniklou chronickou migrénou a také s bolestmi hlavy z nadužívání

medikace (D'Amico et al., 2018). Komorbiditami migrény mohou v některých případech komplikovat její diagnostiku a také vést k jistým omezením léčebných možností, jako je tomu například u nemocných ve vysokém kardiovaskulárním riziku, tedy s nemožností akutní léčby triptany.

Do budoucna je třeba dalšího výzkumu k bližšímu ozřejmení jejich vzájemných souvislostí – kauzalita, reverzní kauzalita, sdílené genetické predispozice... Tyto poznatky mohou potenciálně vést k lepšímu pochopení patofyziologie a pokrokům v léčbě jak migrény, tak jejich komorbidit.

LITERATURA

- Altamura C, Corbelli I, de Tommaso M, et al. Pathophysiological Bases of Comorbidity in Migraine. *Front Hum Neurosci.* 2021;15:640574. doi: 10.3389/fnhum.2021.640574. PMID: 33958992; PMCID: PMC8093831.
- Baskin SM, Smitherman TA. Migraine and psychiatric disorders: comorbidities, mechanisms, and clinical applications. *Neurol Sci.* 2009;30 Suppl 1:S61-5. doi: 10.1007/s10072-009-0071-5. PMID: 19415428.
- Baykan B, Madia F, Bebek N, et al. Autosomal recessive idiopathic epilepsy in an inbred family from Turkey: identification of a putative locus on chromosome 9q32-33. *Epilepsia.* 2004;45(5):479-87. doi: 10.1111/j.0013-9580.2004.30903.x. PMID: 15101829.
- Bigal ME, Kurth T, Santanello N, et al. Migraine and cardiovascular disease: a population-based study. *Neurology.* 2010;74(8):628-35. doi: 10.1212/WNL.0b013e3181d0cc8b. Epub 2010 Feb 10. PMID: 20147658; PMCID: PMC3462501.
- Burch RC, Buse DC, Lipton RB. Migraine: Epidemiology, Burden, and Comorbidity. *Neurol Clin.* 2019;37(4):631-649. doi: 10.1016/j.ncl.2019.06.001. Epub 2019 Aug 27. PMID: 31563224.
- Buse DC, Greisman JD, Baigi K, Lipton RB. Migraine Progression: A Systematic Review. *Headache.* 2019;59(3):306-338. doi: 10.1111/head.13459. Epub 2018 Dec 27. PMID: 30589090.
- Dahmen N, Querings K, Grün B, Bierbrauer J. Increased frequency of migraine in narcoleptic patients. *Neurology.* 1999;52(6):1291-3. doi: 10.1212/wnl.52.6.1291. PMID: 10214764.
- D'Amico D, Sansone E, Grazzi L, et al. Multimorbidity in patients with chronic migraine and medication overuse headache. *Acta Neurol Scand.* 2018;138(6):515-522. doi: 10.1111/ane.13014. Epub 2018 Sep 3. PMID: 30107027.
- Elston Lafata J, Moon C, Leotta C, et al. The medical care utilization and costs associated with migraine headache. *J Gen Intern Med.* 2004;19(10):1005-12. doi: 10.1111/j.1525-1497.2004.30021.x. PMID: 15482552; PMCID: PMC1492574.
- Gonda X, Rihmer Z, Juhasz G, et al. High anxiety and migraine are associated with the s allele of the 5HTTLPR gene polymorphism. *Psychiatry Res.* 2007;149(1-3):261-6. doi: 10.1016/j.psychres.2006.05.014. Epub 2006 Nov 17. PMID: 17113652.
- Kim YH, Lee JW, Kim Y, et al. Bidirectional association between migraine and rheumatoid arthritis: two longitudinal follow-up studies with a national sample cohort. *BMJ Open.* 2021;11:e046283. doi: 10.1136/bmjopen-2020-046283
- Kister I, Caminero AB, Monteith TS, et al. Migraine is comorbid with multiple sclerosis and associated with a more symptomatic MS course. *J Headache Pain.* 2010;11(5):417-25. doi: 10.1007/s10194-010-0237-9. Epub 2010 Jul 13. PMID: 20625916; PMCID: PMC3452278.
- Kister I, Munger KL, Herbert J, Ascherio A. Increased risk of multiple sclerosis among women with migraine in the Nurses' Health Study II. *Mult Scler.* 2012;18(1):90-7. doi: 10.1177/1352458511416487. Epub 2011 Aug 3. PMID: 21816759; PMCID: PMC3627491.
- Kuhlman KR, Geiss EG, Vargas I, Lopez-Duran NL. Differential associations between childhood trauma subtypes and adolescent HPA-axis functioning. *Psychoneuroendocrinology.* 2015;54:103-14. doi: 10.1016/j.psyneuen.2015.01.020. Epub 2015 Feb 2. PMID: 25704913; PMCID: PMC4384935.
- Kurth T, Chabriat H, Bousser MG. Migraine and stroke: a complex association with clinical implications. *Lancet Neurol.* 2012;11(1):92-100. doi: 10.1016/S1474-4422(11)70266-6. Erratum in: *Lancet Neurol.* 2012;11(2):125. PMID: 22172624.
- Malik R, Winsvold B, Auffenberg E, et al. The migraine-stroke connection: A genetic perspective. *Cephalalgia.* 2016;36(7):658-68. doi: 10.1177/0333102415621055. Epub 2015 Dec 9. PMID: 26660850.
- Martin VT, Fanning KM, Serrano D, et al. Asthma is a risk factor for new onset chronic migraine: Results from the American migraine prevalence and prevention study. *Headache.* 2016;56(1):118-31. doi: 10.1111/head.12731. Epub 2015 Nov 19. PMID: 26581563.
- Messina R, Filippi M, Goadsby PJ. Recent advances in headache neuroimaging. *Curr Opin Neurol.* 2018;31(4):379-385. doi: 10.1097/WCO.0000000000000573. PMID: 29952833.
- Minen MT, Begasse De Dhaem O, et al. Migraine and its psychiatric comorbidities. *J Neurol Neurosurg Psychiatry.* 2016;87(7):741-9. doi: 10.1136/jnnp-2015-312233. Epub 2016 Jan 5. PMID: 26733600.
- Netzer C, Freudenberger J, Heinze A, et al. Replication study of the insulin receptor gene in migraine with aura. *Genomics.* 2008;91(6):503-7. doi: 10.1016/j.ygeno.2008.03.006. Epub 2008 May 2. PMID: 18455362.
- Rainero I, Limone P, Ferrero M, et al. Insulin sensitivity is impaired in patients with migraine. *Cephalalgia.* 2005;25(8):593-7. doi: 10.1111/j.1468-2982.2005.00928.x. PMID: 16033384.
- Schwedt TJ, Dodick DW. Patent foramen ovale and migraine--bringing closure to the subject. *Headache.* 2006;46(4):663-71. doi: 10.1111/j.1526-4610.2006.00433.x. PMID: 16643562.
- Song TJ, Yun CH, Cho SJ, et al. Short sleep duration and poor sleep quality among migraineurs: A population-based study. *Cephalalgia.* 2018;38(5):855-864. doi: 10.1177/0333102417716936. Epub 2017 Jun 22. PMID: 28641451.
- Stewart WF, Lipton RB, Celentano DD, Reed ML. Prevalence of migraine headache in the United States. Relation to age, income, race, and other sociodemographic factors. *JAMA.* 1992;267(1):64-9. PMID: 1727198.
- Van Os HJA, Mulder IA, Broersen A, et al.; DUST Investigators. Migraine and Cerebrovascular Atherosclerosis in Patients With Ischemic Stroke. *Stroke.* 2017;48(7):1973-1975. doi: 10.1161/STROKEAHA.116.016133. Epub 2017 May 19. PMID: 28526767.
- Wang IC, Tsai JD, Lin Clet al. Allergic rhinitis and associated risk of migraine among children: a nationwide population-based cohort study. *Int Forum Allergy Rhinol.* 2016;6(3):322-7. doi: 10.1002/alf.21654. Epub 2015 Oct 7. PMID: 26446370.
- Wang L, Deng ZR, Zu MD, et al. The Comorbid Relationship Between Migraine and Asthma: A Systematic Review and Meta-Analysis of Population-Based Studies. *Front Med (Lausanne).* 2021;7:609528. doi: 10.3389/fmed.2020.609528. PMID: 33521020; PMCID: PMC7838157.
- Zhang DG, Amin FM, Guo S, et al. Plasma Glucose Levels Increase During Spontaneous Attacks of Migraine With and Without Aura. *Headache.* 2020;60(4):655-664. doi: 10.1111/head.13760. Epub 2020 Feb 7. PMID: 32031249.
- Zwart JA, Dyb G, Hagen K, et al. Depression and anxiety disorders associated with headache frequency. The Nord-Trøndelag Health Study. *Eur J Neurol.* 2003;10(2):147-52. doi: 10.1046/j.1468-1331.2003.00551.x. PMID: 12603289.